# Finansutskottets betänkande 1984/85:22

## om offentlig upphandling

### Sammanfattning

Utskottet tar i detta betänkande ställning till tio motioner rörande frågor om offentlig upphandling. Fem motioner behandlar frågor som rör val av regiform, dvs. om verksamhet skall bedrivas i egen regi eller på entreprenad. I de återstående fem motionerna krävs en översyn av upphandlingsförordningen för att möjliggöra att offentlig upphandling kan utnyttjas som styrmedel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken.

Motioner med motsvarande innebörd behandlades av utskottet hösten 1984 (FiU 1984/85:1). Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning och avstyrker samtliga tio motioner. Företrädare för moderata samlingspartiet, centerpartiet, folkpartiet och vänsterpartiet kommunisterna reserverar sig på olika punkter.

### Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet motionerna

1984/85:291 av Arne Fransson m. fl. (c) om översyn av upphandlingskungörelsen,

1984/85:309 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) om översyn av upphandlingsförordningen,

1984/85:561 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) om en gemensam nordisk aktiemarknad, m. m., i vad avser yrkande 2,

1984/85:919 av Lennart Brunander (c) och Inger Josefsson (c) om den statliga upphandlingen, m. m., i vad avser yrkande 1,

1984/85:1185 av Christer Eirefelt (fp) och Lars Ahlström (m) om offentlig upphandling,

1984/85:1186 av Eric Hägelmark m. fl. (fp, m, c) om enhetlig redovisning av den kommunala egenregiverksamheten,

1984/85:2226 av Lars Ernestam (fp) och Karin Ahrland (fp) om vidgad rätt till kommunal entreprenadverksamhet,

1984/85:2348 av Hans Nyhage (m) om översyn av upphandlingskungörelsen,

1984/85:2349 av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) om översyn av upphandlingskungörelsen,

1984/85:2806 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) om offentlig upphandling, m. m., i vad avser yrkande 2.

*Val av regiform*

I motion 561 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) hemställs – efter hänvisning till motiveringen i motion 1984/85:559 –

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avmonopolisering och offentlig upphandling.

I motion 1185 av Christer Eirefelt (fp) och Lars Ahlström (m) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att en utredning tillsätts för att behandla de i motionen aktualiserade frågorna.

I motion 1186 av Eric Hägelmark m. fl. (fp, m, c) hemställs att riksdagen uttalar sig för att regeringen bör verka för en enhetlig redovisning av den kommunala egenregin.

I motion 2226 av Lars Ernestam (fp) och Karin Ahrland (fp) hemställs – efter hänvisning till motiveringen i motion 1984/85:2225 – att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad möjlighet för entreprenader och privata initiativ.

I motion 2806 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) hemställs – efter hänvisning till motiveringen i motion 1984/85:2805 –

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om offentlig upphandling på affärsmässiga grunder, översyn av momsreglerna samt rättvisande kalkylsystem för jämförelse mellan egenregi och entreprenad.

I *motion 561* framhålls att stat och kommun upphandlar varor och tjänster för mer än 100 miljarder kronor. Detta är för många företag en viktig marknad, vilken inte bör reduceras genom att det offentliga av doktrinära skäl bedriver en dyrbar egenregiverksamhet eller favoriserar statliga företag. En breddad och fri marknad ger små och medelstora företag ökade förutsättningar. Näringsfrihetsombudsmannen bör ges större möjligheter att övervaka upphandlingsförordningen och dess tillämpning. För att ytterligare stimulera den fria konkurrensen och för att se till att offentliga organ verkligen bemödar sig om en upphandling till lägsta pris bör, enligt motionärerna, upphandlingsförordningens bestämmelser skärpas.

I *motion 1185* konstateras att en frivillig anslutning till upphandlingsförordningen, som reglerar upphandlingen inom det statliga området, skett på praktiskt taget hela det primär- och landstingskommunala området. Men all offentlig upphandling borde ske i affärsmässiga former.

I stället för att upphandla kan emellertid myndigheterna själva producera varor och tjänster. Då behöver inte något krav på affärsmässighet uppfyllas. Det är enligt motionärerna anmärkningsvärt att lagstiftarna sålunda å ena sidan fastlagt strikta, bestämda och utförligt motiverade regler för den statliga upphandlingen samtidigt som man föga bekymrat sig om att reglerna i praktiken kan sättas ur spel.

Genom att lägga över viss verksamhet i av kommunen ägda aktiebolag ökar risken för en uttunning av den insyn kommunens invånare skall ha över förvaltningen av sitt samhälle.

Kommunal affärsverksamhet ligger normalt utanför den kommunala kompetensen. Vid ett överklagande upphävs därför beslut om sådan verksamhet. Det förekommer dock att kommuner snabbt åter fattar ett likartat beslut trots att beslutsfattarna vet att beslutet upphävs vid ett överklagande. Det finns i sådana fall anledning att överväga någon typ av straffsanktionering för trots mot domstol.

Kalkylmetoder för att få fram fullständiga uppgifter om kostnadssituationen i olika fall där egen regi och upphandling utgjort alternativa valmöjligheter saknas för närvarande. Särskilt anmärkningsvärt är att varken kommunerna eller Kommunförbundet vidtagit åtgärder för att möjliggöra och underlätta nödvändiga kostnadsjämförelser. Motionärerna vill att de i motionen behandlade frågorna utreds.

I *motion 1186* understryks att det ur såväl skatte- som konkurrenssynpunkt är viktigt att den kommunala egenregiverksamheten ges en ordentlig redovisningsform. Därtill bör kommunerna åläggas att med jämna mellanrum gå ut på den öppna marknaden och ta in anbud på den verksamhet som drivs i egen regi.

Vid valet av regiform bör av riksrevisionsverket (RRV) utarbetade anvisningar för val av regiform även kunna användas för den kommunala verksamheten. Motionärerna vill att regeringen aktivt vid sina överläggningar med kommunförbunden och kommunerna skall verka för att få en enhetlig redovisning till stånd.

I *motion 2226* framhålls att ett sätt att minska den stelhet som inte sällan präglar kommunal egenverksamhet är att lämpliga delar av verksamheten utläggs på entreprenad. Vid entreprenaden bibehåller kommunen ansvaret för verksamheten och bestämmer regler och ev. taxor. Det är troligt att ökade inslag av entreprenadverksamhet kan verka vitaliserande för kommunens egen verksamhet.

På senare tid har speciellt uppmärksammats förslag till privat barnstugeverksamhet. Det är angeläget att privata initiativ får större möjligheter att komplettera kommunens egenservice. Enligt motionärerna bör av lagstiftningen framgå att kommunen har full frihet att bedriva entreprenadverksamhet och alternativt stödja privata initiativ.

I *motion 2806* framhålls att myndigheters och förvaltningars omfattande egenproduktion av varor och tjänster bör begränsas. Inom områden där det finns en fungerande konkurrens skulle effektivitet och service påverkas positivt om privata företag anlitades i större utsträckning än nu. Det gäller t. ex. transporter, renhållning, byggnation och underhåll av fastigheter samt restaurangverksamhet.

Men också när det gäller mer traditionella samhällsuppgifter som vård och utbildning borde privata initiativ tas till vara mer än vad som nu sker. I motionen krävs även att bestämmelserna för mervärdeskatten, som i vissa fall ger konkurrensnackdelar för de privata företagen, bör ses över.

*Offentlig upphandling som styrmedel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken*

I motion 291 av Arne Fransson m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär utredning om översyn av upphandlingskungörelsen i enlighet med de synpunkter som framförts i motionen.

I motion 309 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär översyn av upphandlingsförordningen enligt motionens intentioner.

I motion 919 av Lennart Brunander (c) och Inger Josefsson (c) hemställs – efter hänvisning till motiveringen i motion 1984/85:918 –

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om det statliga upphandlingsreglementet.

I motion 2348 av Hans Nyhage (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av upphandlingskungörelsen.

I motion 2349 av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av upphandlingskungörelsen.

I *motion 291* framhålls att det är nödvändigt att det skapas ökad sysselsättning inom olika delar av landet, och då inte minst i de regioner som har det allra besvärligast sett ur sysselsättningssynpunkt. Därför måste staten, kommunerna och landstingen i ökad utsträckning också ta hänsyn till detta vid upphandling. Enligt motionärernas uppfattning är det nödvändigt att en ändring kommer till stånd som skapar förutsättningar för att också andra värderingar än rent affärsmässiga kan finnas med när beställningar placeras hos olika leverantörer.

I *motion 309* framhålls att det vid arbetsmarknadspolitiska åtgärder ofta händer att det inte blir den aktuella regionens egen arbetskraft som tas till vara eller den egna ortens entreprenörer och maskiner. Anbud läggs in på arbetet i fråga och uppdraget kan gå till entreprenörer från andra delar av landet. Enligt motionärerna förfelar det arbetsmarknadspolitiska stödet därmed sin uppgift.

I *motion 919* konstateras att antalet sysselsatta inom tekoindustrin minskat kraftigt vilket ej enligt motionärerna stämmer överens med de mål som riksdagen ställt upp för tekobranschen. Samhället borde därför stödja åtgärder för att stimulera till att köpa svenska produkter. Detta gäller, menar motionärerna, i högsta grad offentlig upphandling.

Den av statsmakterna fastställda självförsörjningsnivån på tekoområdet borde, sägs det i *motion 2348*, rimligen ha stor betydelse vid bedömningen av statliga myndigheters upphandling av tekovaror. De negativa konsekvenserna av att förlägga en order till utlandet kan vara av betydligt större omfattning än de siffermässiga ekonomiska fördelar som kan uppnås. Inte minst gäller detta i ett långsiktigt perspektiv. Som exempel nämns i motionen postverkets beställning av våruniformer. Genom postverkets ställningstagande gick denna order förlorad för svensk tekoindustri. En värdefull möjlighet att i betydande omfattning kunna trygga sysselsättningen vid ett svenskt tekoföretag har gått förlorad. Situationen är sålunda den att statliga verk inte handlar svenskt samtidigt som nivån för svensktillverkningen av konfektionsvaror inte ens når upp till hälften av vad statsmakterna fastställt. Detta är enligt motionären ett förhållande, som kräver skärpt uppmärksamhet och som rimligen måste åtgärdas.

I *motion 2349* framhålls att folkomflyttningar ger – förutom stora omställningsproblem för individen och dennes anhöriga – påfrestningar på samhällsekonomin genom att gjorda offentliga och enskilda investeringar på hemorten inte kan utnyttjas. En möjlighet att motverka folkomflyttningar och utarmning av redan drabbade regioner är att försöka skapa arbetstillfällen i dessa regioner, vilket är regionalpolitikens mål.

Ett medel för att uppnå denna regionalpolitiska målsättning är, enligt motionären, att den offentliga upphandlingen i högre grad inriktas på att göra upphandlingen inom landet och i regioner där en offentlig beställning kan få stor betydelse.

## Utskottet

*Val av regiform*

I *motionerna 561* (m), *2806* (fp), *1185* och *2226* framhålls att *myndigheters och förvaltningars egenproduktion av varor och tjänster bör begränsas* och att privata företag bör anlitas i större utsträckning än vad som i dag sker. I motion 561 understryks att kommunernas upphandling är en viktig marknad för många företag som inte bör reduceras genom att det offentliga av doktrinära skäl bedriver en dyrbar egenregiverksamhet. I motion 2806 framhålls att all offentlig upphandling måste ske på affärsmässiga grunder.

Utskottet har tidigare vid ett flertal tillfällen behandlat motioner med samma innebörd som i föreliggande motioner. Senast i betänkandet FiU

1984/85:1 avstyrkte utskottet och avslog riksdagen en motion med motsvarande innebörd. Vad gäller affärsmässigheten vid upphandling hänvisade utskottet till riksrevisionsverkets (RRV) promemoria Vägledning för beslut om egen regi och entreprenad (Dnr 1982:927). Enligt utskottets mening utgör de i RRV:s promemoria angivna principerna en god vägledning för avvägning mellan egen regi och utomstående leverantörer. Ett uppföljningsarbete med utgångspunkt från promemorian pågår inom RRV och en reviderad promemoria kommer att presenteras under sommaren 1985. Vad gäller krav på ett rättvisande kalkylsystem vid val av regiform, som tas upp i motionerna 1185 och 2806, vill utskottet peka på att en handbok i kalkylering har utarbetats av Kommunförbundet (Handbok i kalkylering. Kommunförbundet 1978). I denna berörs även val av regiform. Denna handbok håller för närvarande på att revideras.

Utskottet finner ingen anledning att i dessa frågor ändra det ställningstagande som redovisats i betänkande 1984/85:1. Utskottet avstyrker därför motionerna 561 yrkande 2 och 2806 yrkande 2 i berörda delar samt motionerna 1185 och 2226.

Med hänvisning till en skrivelse från näringsfrihetsombudsmannen (NO) till DAFA anförs i *motion 561* att NO bör ges större *möjligheter att övervaka upphandlingsförordningen* och dess tillämpning. Bestämmelserna bör skärpas enligt motionärerna som kräver en översyn av förordningen.

Utskottet vill med anledning härav anföra följande. Det ärende som åsyftas i motion 561 gäller en upphandling vid DAFA av datatjänster år 1983. Ärendet är ännu inte avslutat. I den nämnda skrivelsen begär NO kompletterande information från DAFA.

Utskottet vill vad gäller myndigheters redovisningsskyldighet vid upphandling framhålla att denna skyldighet är entydigt reglerad i upphandlingsförordningen (jfr 3 och 18 §§ i upphandlingsförordningen SFS 1973:600). Någon uppstramning av bestämmelserna synes därför inte behövas. I den mån efterlevnaden av reglerna brister åligger det RRV att övervaka att bestämmelserna följs av myndigheterna.

Utskottet finner inget skäl till att på denna punkt begära en skärpning av bestämmelserna i förordningen och avstyrker därför motion 561 yrkande 2 i berörd del.

I *motion 2806* krävs att *gällande momsregler ses över* så att konkurrensneutralitet mellan offentliga myndigheter och enskilda företag uppnås vid val av regiform.

Skatteutskottet har vid åtskilliga tillfällen under de senaste åren haft anledning att återkomma till denna fråga. Senast i betänkandet SkU 1984/85:42 behandlade skatteutskottet vissa motionsyrkanden om konkurrensutjämnande åtgärder i fråga om mervärdeskatten på detta område. Motionerna avstyrktes med hänsyn till att mervärdeskatteutredningen håller på att kartlägga den kommunala verksamhet där skatten kan verka konkurrensbegränsande.

Utredningen har, enligt vad utskottet erfarit, ännu inte slutbehandlat frågan. Utskottet förutsätter att utredningen utan dröjsmål behandlar frågan. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motion 2806 yrkande 2 i berörd del.

I *motion 1186* framhålls att regeringen bör verka för en *enhetlig redovisning* för den kommunala egenregin. Även denna fråga behandlades av utskottet hösten 1984 i betänkandet 1984/85:1.

Utskottet framhöll vid detta tillfälle att RRV:s promemoria Vägledning för beslut om egen regi och entreprenad (Dnr 1982:927) borde kunna användas även i den kommunala verksamheten och förutsatte att kommunförbunden noga följer RRV:s uppföljningsarbete. Det kan tilläggas att det inom kommunförbunden pågår ett utvecklingsarbete vars målsättning är att skapa förutsättningar för en enhetligare och enklare kommunal redovisning.

Utskottet finner mot denna bakgrund inte anledning för riksdagen att göra ett uttalande med den innebörd som anges i motionen. Motion 1186 avstyrks sålunda.

*Offentlig upphandling som styrmedel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken*

I fem motioner begärs en översyn av upphandlingsförordningen för att möjliggöra att offentlig upphandling kan utnyttjas som styrmedel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken.

I *motionerna 291, 309 och 2349* hävdas att det otillfredsställande läget på arbetsmarknaden liksom de stora regionala obalanserna motiverar en ändring av upphandlingsförordningen. I motion 309 framhålls särskilt att vid arbetsmarknadspolitiskt stöd måste den egna regionens arbetskraft och maskintjänster tas till vara. I *motionerna 919 och 2348* krävs att offentlig upphandling utnyttjas för att vidmakthålla sysselsättningen inom tekobranschen. Motionärerna framhåller att det av statsmakterna uppställda självförsörjningsmålet för tekoindustrin rimligen borde ha stor betydelse vid bedömningen av statliga myndigheters upphandling av tekovaror.

Enligt utskottets mening bör det ankomma på regeringen att göra sådana bedömningar som innebär avsteg från principen om affärsmässighet vid offentlig upphandling. Detta är också möjligt inom ramen för de regler som anges i upphandlingsförordningen. Det är enligt utskottets mening olämpligt att statliga myndigheter ålägges att göra bedömningar av politisk natur.

Utskottet vill även understryka att utländska upphandlingsmarknader är av stor betydelse för svensk export och därigenom också för sysselsättningen inom landet. Det är därför av stor vikt att de internationella avtal som träffats inom t. ex. GATT om internationell konkurrens vid statlig upphandling respekteras.

Utskottet anser inte att det finns anledning begära någon översyn av upphandlingsförordningen med utgångspunkt från de synpunkter som framförs i motionerna 291, 309, 919 yrkande 1, 2348 och 2349.

## Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *begränsning av myndigheters och förvaltningars egenproduktion*
   att riksdagen avslår motionerna 1984/85:561 yrkande 2 såvitt nu är i fråga, 1984/85:1185, 1984/85:2806 yrkande 2 såvitt nu är i fråga och 1984/85:2226,
2. beträffande *möjlighet att övervaka upphandlingsförordningen*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:561 yrkande 2 såvitt nu är i fråga,
3. beträffande *översyn av momsregler vid upphandling*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:2806 yrkande 2 såvitt nu är i fråga,
4. beträffande *enhetlig redovisning för den kommunala egenregin*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:1186,
5. beträffande *offentlig upphandling som styrmedel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken*
   att riksdagen avslår motionerna 1984/85:291, 1984/85:309, 1984/85:919 yrkande 1, 1984/85:2348 och 1984/85:2349.

Stockholm den 26 mars 1985

På finansutskottets vägnar
ARNE GADD

*Närvarande:* Arne Gadd (s), Björn Molin (fp), Lars Tobisson (m), Paul Jansson (s), Nils Åsling (c), Per-Axel Nilsson (s), Rune Rydén (m), Roland Sundgren (s), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Torsten Karlsson (s), Bo Södersten (s), Hugo Hegeland (m), Gerd Engman (s) och Hans Petersson i Hallstahammar (vpk).

## Reservationer

### 1. Begränsning av myndigheters och förvaltningars egenproduktion

Björn Molin (fp), Lars Tobisson (m), Nils Åsling (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c) och Hugo Hegeland (m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskottet har" och på s. 6 slutar med "och 2226" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motionerna att ökad konkurrens mellan den offentliga och den privata sektorn inom en rad olika

samhällsområden skulle förbättra den offentliga sektorns effektivitet och service. Detta kan ske genom att den offentliga sektorns egenregiproduktion av varor och tjänster begränsas och genom att denna produktion fortlöpande prövas och vägs mot alternativ i privat regi. Den produktion som här avses gäller t. ex. transporter, renhållning, byggnation och underhåll av fastigheter men även mer traditionella samhällsuppgifter som vård och utbildning. En upphandling av dessa tjänster under konkurrens öppnar möjligheter för många företag att nå en viktig marknad som i dag är begränsad på grund av att det offentliga bedriver en dyrbar egenregiverksamhet. Utskottet vill vidare understryka vikten av att den offentliga upphandlingen sker på affärsmässiga grunder och att man utgår ifrån kalkylsystem som möjliggör rättvisa jämförelser mellan egenregi och entreprenad.

Vad här anförts med anledning av motionerna 561 yrkande 2 och 2806 yrkande 2 i berörda delar samt motionerna 1185 och 2226 bör ges regeringen till känna.

*dels* utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *begränsning av myndigheters och förvaltningars egenproduktion*
   att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:561 yrkande 2 såvitt nu är i fråga, 1984/85:1185, 1984/85:2806 yrkande 2 såvitt nu är i fråga och 1984/85:2226 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**2. Möjlighet att övervaka upphandlingsförordningen**

Lars Tobisson, Rune Rydén, Filip Fridolfsson och Hugo Hegeland (alla m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet vill med" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är datatjänster ett område som förtjänar särskild uppmärksamhet vid statens upphandling. Utskottet har bl. a. noterat att näringsfrihetsombudsmannen (NO), i en skrivelse till DAFA, påpekat att det är svårt att kunna klarlägga "hur upphandlingarna skett".

För att ytterligare stimulera den fria konkurrensen och för att se till att offentliga organ verkligen bemödar sig om en upphandling till lägsta pris bör RRV och NO i större utsträckning än hittills övervaka att bestämmelserna i upphandlingsförordningen följs.

Vad här anförts med anledning av motion 561 yrkande 2 i berörd del bör ges regeringen till känna.

*dels* utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *möjlighet att övervaka upphandlingsförordningen*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:561 yrkande 2 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

### 3. Översyn av momsregler vid upphandling

Björn Molin (fp), Lars Tobisson (m), Nils Åsling (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c) och Hugo Hegeland (m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Skatteutskottet har" och på s. 7 slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Offentliga myndigheter betalar mervärdeskatt vid köp av tjänster från företag men inte om motsvarande tjänster produceras inom myndigheten. Momsreglerna förhindrar i detta fall fri konkurrens och bidrar till att öka myndigheternas benägenhet till egenregiverksamhet – utan att detta totalt sett från affärsmässiga principer är billigast.

I flera motioner som tidigare behandlats av skatteutskottet har påtalats den snedvridning av konkurrensen inom den kommunala upphandlingen som har sin grund i gällande bestämmelser om mervärdeskatt på tjänster. Senast i en reservation till betänkandet SkU 1984/85:42 krävde utskottets borgerliga ledamöter att mervärdeskatteutredningen skyndsamt skulle behandla denna fråga. Den sedan år 1971 arbetande utredningen har i ett delbetänkande föreslagit åtgärder för att lösa problemen. Dessa förslag har dock inte lett till någon påtaglig ändring i lagstiftningen.

Utredningen har på nytt tagit upp frågan, och finansutskottet vill liksom reservanterna i skatteutskottet kraftigt understryka vikten av att snabbt få till stånd en konkurrens på lika villkor inom den kommunala upphandlingen. Utskottet yrkar därför bifall till motion 2806 yrkande 2 i berörd del.

*dels* utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *översyn av momsregler vid upphandling*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2806 yrkande 2 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**4. Enhetlig redovisning för den kommunala egenregin**

Björn Molin (fp), Lars Tobisson (m), Nils Åsling (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c) och Hugo Hegeland (m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet framhöll" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att om myndigheternas verksamhet i stor utsträckning bedrivs i egen regi innebär det att de privata företagen utestängs från en marknad som skulle tjäna som underlag för expansion, såväl inom ett visst område som inom hela landet och t. o. m. på vissa exportmarknader.

Ur såväl skatte- som konkurrenssynpunkt är det viktigt att den kommunala egenregiverksamheten ges en enhetlig redovisningsform. Annars inträffar det lätt att egenregiverksamheten fortsätter år efter år utan att upphandlingsalternativet prövas.

Detta bör enligt utskottets mening kunna ske genom att all kommunal egenregiverksamhet och kostnaden härför noga redovisas varje år. Speciellt viktigt är att kommunerna också redovisar de redovisningstekniska principer som man tillämpar när man beräknar de totala kostnaderna för egenregiverksamheten. Därtill bör kommunerna åläggas att med jämna mellanrum gå ut på den öppna marknaden och ta in anbud på den verksamhet som drivs i egen regi.

Kommunförbunden har en viktig uppgift när det gäller att åstadkomma enhetliga principer för att värdera underlaget för val av regiform. I det pågående utvecklingsarbetet för att utforma en mer enhetlig och enklare redovisning bör de synpunkter som framförs i motion 1186 kunna beaktas. Riksrevisionsverkets (RRV) erfarenheter av de nyligen utarbetade anvisningarna för val av regiform bör kunna vara en god utgångspunkt för en nödvändig förbättring av den kommunala redovisningen av egenregiverksamheten. Utskottet anser att regeringen aktivt vid sina överläggningar med kommunförbunden och kommunerna bör verka för detta och tillstyrker därför bifall till motion 1186.

*dels* utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *enhetlig redovisning för den kommunala egenregin* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1186 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**5. Offentlig upphandling som styrmedel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken**

Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "och 2349" bort ha följande lydelse:

Sedan den socialdemokratiska regeringen tillträdde har arbetslöshetssituationen inte förbättrats. Den öppna arbetslösheten har gått ned något medan antalet sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har stigit. Detta trots att ekonomin för närvarande är inne i en högkonjunktur. Utskottet måste emellertid konstatera att förväntningarna att detta skulle leda till full sysselsättning inte har infriats. Många faktorer pekar i stället på att en strukturarbetslöshet håller på att utvecklas, där andelen långtidsarbetslösa ligger kvar på en hög nivå. Obalansen mellan olika regioner förstärks. Detta är en utveckling som går stick i stäv mot regionalpolitikens mål.

Utskottet anser att statliga myndigheter och kommuner framgent, mot bakgrund av vad som här anförts, bör kunna utnyttja upphandling som regional- och sysselsättningspolitiskt medel. Därvid bör också övervägas inom vilka områden det är lämpligt att lokala och regionala företag tar över kommunal egenregiverksamhet. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att det självklart faller inom myndigheternas ansvarsområde att uppfylla de mål för regionalpolitiken som uppställts av regering och riksdag. Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motionerna 291, 309, 919 yrkande 1, 2348 och 2349 att det mot denna bakgrund bör göras en översyn av upphandlingsförordningen. Vad utskottet här anfört bör ges regeringen till känna.

*dels* utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *offentlig upphandling som styrmedel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken*
   att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:291, 1984/85:309, 1984/85:919 yrkande 1, 1984/85:2348 och 1984/85:2349 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**6. Offentlig upphandling som styrmedel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken**

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "och 2349" bort ha följande lydelse:

Sedan den socialdemokratiska regeringen tillträdde har arbetslöshetssituationen inte förbättrats. Den öppna arbetslösheten har gått ned något medan antalet sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har stigit. Detta trots att ekonomin för närvarande är inne i en högkonjunktur. Utskottet måste emellertid konstatera att förväntningarna att detta skulle leda till full sysselsättning inte har infriats. Många faktorer pekar i stället på att en strukturarbetslöshet håller på att utvecklas, där andelen långtidsarbetslösa ligger kvar på en hög nivå. Obalansen mellan olika regioner förstärks. Detta är en utveckling som går stick i stäv mot regionalpolitikens mål.

Utskottet anser att statliga myndigheter och kommuner framgent, mot bakgrund av vad som här anförts, måste planmässigt kunna utnyttja upphandling som regional- och sysselsättningspolitiskt medel. Utskottet delar den uppfattning som förs fram i flera motioner att det bör göras en översyn av upphandlingsförordningen. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna 291, 309, 919 yrkande 1, 2348 och 2349 bör därför ges regeringen till känna.

*dels* utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *offentlig upphandling som styrmedel i arbetsmarknads- och regionalpolitiken*
   att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:291, 1984/85:309, 1984/85:919 yrkande 1, 1984/85:2348 och 1984/85:2349 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.